

**Programma 's Hertogenbosch Vocaal ensemble
Da's Passie-concert St. Jozefkerk Oss 29-09-'19**

Sommerlied/Zomerlied

1 Deze droom wordt geweven door het lied,
maar het is nog maar net voorjaar, de wind is guur,
kijk toch hoe de bloesem verwaait.

2 Hoe kil waait dat briesje,
en hoe oud is die struik die daar staat,
die ooit als jong sprietje begon!

3 Lusteloos slaat mijn hart
en ik voel pijn in mijn borstkas
die altijd zo krachtig en ruim voelde!

4 Toen ik nog bij jou in de gratie lag,
toen ging alles vanzelf
en had ik vreugdelenzen op mijn ogen!

5 Toen ik zag hoe jij ging,
mijzelf eenzaam achtergelaten,
hoe kon ik het verdragen, mijn leven was voorbij!

6 Waar is jouw pracht, mei?
Is ook jouw glorie vergaan
nu in de liefde de zon niet meer schijnt?

7 Nachtegaal, balanceer hoog
met je luide zang, en voer mij weg,
naar het graf vol rozen,
diep het graf in met de rozen!

Rhapsodie/Rapsodie

Mijn ziel, wat zweef je vrij in de ether
door diepten en hoogten van het heeal.
Zo nietig als je bent, vol eeuwige onrust,
maar ook op zoek naar heilige stilte!
Vrij boven alles en toch gebonden;
Mijn ziel, waar vind je jouw doel?
Op je vleugels cirkel je rond sterren en zonnen
of je vlijt je juist neer op de heuvel vol viooltjes.
Je wilt zijn waar de bliksem vandaan komt
en je bestormt wolkenpartijen!
En dan weer knus in je eigen kring,
klamp je je bedeesd en bescheiden
als klimop vast in de verste hoekjes,
waar slechts een straal van herinnering
door de spleten in de muren naar binnen valt
en jou nog even doet opglloeien en warmt!

In stiller Nacht/Een stille nacht

In de eerste uren van een stille nacht,
begon een stem te klagen,
de zachte nachtwind droeg zoetjes
deze klanken naar mij toe;
dit bittere leed en verdriet
deden mijn hart smelten.
Met mijn zuivere tranen heb ik
de bloemetjes begoten.

De mooie maan wil ondergaan
wil uit verdriet niet langer schijnen,
zonder te fonkelen schijnen de sterren,
zo wenen ze met mij mee.

Vreugdeklank noch vogelzang
weerklinkt door het zwerf,
zelfs de wilde dieren treuren mee
met mij in gesteente en in spleten.

* Zur ersten Wacht – letterlijk: bij de eerste wacht, van acht tot twaalf. In (garnizoens)stadjes en –steden werd de nacht ingedeeld volgens de beurten van het wachtlopen. Recent historisch slaaponderzoek wijst erop dat in vroeger eeuwen (zonder kunstlicht) mensen waarschijnlijk niet achter elkaar slapen, maar de nacht in twee delen beleefden. (Lieve van Egmond e.a. neurowetenschap Uppsala – in: NRC23-4-2019)

Waldesnacht/Nachtelijk bos

Jij heerlijk koel nachtelijk bos
ik kan je niet genoeg begroeten
jouw ruisen is voor mij een balsem
na alle hectiek in mijn bestaan.
Mijn vermoeide ledematen strek ik
dromerig uit op een bedje van mos,
en ik voel hoe alles van mij afglijdt,
alle dwaze gedachten die mij kwellen.

Een ver fluitend lied wekt
een diep verborgen verlangen
en voert mijn gedachten naar
mooie onbereikbare verten.
Ik laat mij wiegen door de nacht,
het koele bos stilt al mijn pijn,
en met iedere teug bosgeur
voel ik mij beter.
En ook diep in mijn hart

komt de rust weer terug,
met langzame vleugelslagen daalt
de vrede daar neer.
Zing, heerlijke vogeltjes,
mij maar in slaap!
dwaze gedachten, los op in de nacht,
welterusten, onrustig hart.

Schön kehren die Vögel/De vogels keren al terug

De vogels keren al terug,
aloude liederen klinken op,
ach mijn heerlijke jeugd,
als die nog eens terug kon keren.

Ik weet niet, waarom ik zo triest ben,
de wolken jagen in de herfst
vogels trekken over de bossen
alsof het voorjaar is.

De vogels komen alweer thuis
de oude liederen klinken.
Ach mijn heerlijke jeugd
als die nog eens terug kon keren.

Im stillen Grund/Op haar stille plekje

Op een stille plek stond een rozenstruik
in bloei, terwijl een bosbeek er langs gleeed.
Het roosje had zo'n rood mondje,
dat trok de aandacht van de bosbeek
die volop begon te sjansen en knipogen,
het roosje werd er helemaal gelukkig van
op haar stille plekje.

De beek sloop zachtjes dichterbij
en kwam met mooie praatjes aan,
hij kende heel wat verleidelijke versjes
over rondzwerven en reizen
over nieuwe liefdes op nieuwe plekken.
“Ach”, zuchtte het roosje, “kon ik maar weg,
van deze stille plek gaan”.

Het roosje boog zich voorover naar het struikgewas,
en wilde nog veel meer horen;
de beek fluisterde haar in het oor,
van het fluisteren kwam het tot kussen,
de ene blik lokt de andere uit
het ene woord het andere
tot hij zijn liefje wegstuste
van haar stille plekje vandaan.

Het roosje is met haar foute beek
de wereld in gedreven
en is tenslotte vol ach en wee
verbleekt en verkommerd.
Jij arm mooi klein roosje,
jouw hart vond eindelijk rust
op een stille plek.

Herbstlied/Herfstlied

Lieflijke lente, je bent nu weg! Nergens is meer plaats voor je!

Waar ik je vrolijke bloei zag, daar klinkt het angstig daveren van de herfst.

Zoals de wind zo treurig door de struik voer, alsof hij huilde.

Stervenszuchten van de natuur ritselen door verlept kreupelhout.

Spoedig is alweer een van mijn levensjaren vergaan.
Vragend ruist er door het woud: heeft jouw hart zijn geluk gevonden?

Ruisend woud, heerlijk heb je mijn hart getroffen!

Rotsvast brengt ieder nieuw jaar ook nieuw loof en nieuwe hoop.

O Herbst/O herfst

O herfst, wat heb je, in zachte dagen
fantastisch overal jouw tenten opgeslagen,
zo bontgekleurd en toch zo verbleekt,
zo verlaten zonder broeders, mijn dal zo wijd en breed
ik herken je nauwelijks in deze eenzame staat.

O süsßer Mai/O zoete mei

O zoete mei, de stroom is vrij,
ik sta hier, in mijzelf gekeerd,
mijn oog lusteloos.

Ik zie jouw groene kleed niet,
noch je bontgebloemde pracht,
noch je blauwe hemel,
naar de aarde is mijn blik gericht.

O zoete mei, laat mij maar gaan,
zoals het gezang langs de donkere hagen.

Es geht ein Wehen/Er waait een windje

Er waait een windje door het woud,
de windsbruid hoor ik zingen.
Zij zingt over een goede aanbidder,
maar tot zij in zijn armen ligt,
moet zij nog lang in moed en zorg
door het land hem tegemoet reizen.
Haar gezang klinkt zo huiveringwekkend,
zo wild, zo broeierig,
haar woeste verlangen is gewekt,
mijn schat, tot duizendmaal goede nacht!
De dag komt voordat je het weet,
de dag die trouwe liefde vereent.

Dein Herzlein mild/Jouw milde hartje

Jouw milde hartje, lief portret,
het heeft nog niet geschitterd,
daarbinnen rust een dromerige gloed,
die spoedig aan de dag zal komen.

De nacht heeft de dauw gebracht
aan alle knopjes in het bos.
De volgende morgen bloeit alles tegelijk
en geuren alle glooiingen.

De milde liefde heeft in de nacht
jouw hartje ontdooid,
en in de morgen, het is te zien,
is jouw knopje open gebloeid.

Jagdlied/Jachtlied

Heen en weer waaien de boomtoppen, een gouden
straal klieft ze,
diep onder de bergtoppen ligt het dal in nevelen gehuld.
In de verte uit het kasteel klinkt de roep van de
waldhoorn
en buiten hinniken de paarden.

Nu eens zie je landerijen en meren erdoorheen
schemeren,
dan weer duizelingwekkend voortjagende wolken.
Vroeg omringt het duister ros en ruiter,
o liefde, laat mij los.

Steeds door en nog verder bewegen de klanken voort,
door bossen en velden, waarheen ach waarheen...?
Verkwikkende frisheid, heerlijk gevaarlijke passie!
Hoog waait het gebladerte op, vrij slaat de borstkas.

Nawoord bij deze vertalingen

Bij het lezen van vrijwel al deze liederen komen sentiment en ironie heel dicht bij elkaar te liggen, een uitdaging voor de interpretatie in onze tijd. Waarschijnlijk zijn de teksten ook zo verschillend ontvangen door het gehoor van de 19^e eeuw. Wellicht werden deze liederen begin 19^e eeuw eerder sentimenteel beluisterd en nam dat geleidelijk af. Ook is het mogelijk dat de liederen in diverse kringen anders werden beluisterd. Zou de opkomende burgerij vóór 1848 deze liederen anders beluisteren dan de superrijken uit de Gründerzeit? Het zou de moeite lonen om dat eens uit te zoeken, bijvoorbeeld door briefonderzoek. Wij mogen zelf kiezen...!